

ADAY ÖĞRETMENLERİN ADAY ÖĞRETMEN VE ÖĞRETMEN KAVRAMLARINA İLİŞKİN ALGILARI: BİR METAFOR ÇALIŞMASI

PROSPECTIVE TEACHERS' PERCEPTIONS OF PROSPECTIVE TEACHERS AND TEACHERS CONCEPTS: A METAPHOR STUDY

Hüseyin ÇAM¹

İbrahim Yaşar KAZU²

Başvuru Tarihi: 01.11.2021 Yayına Kabul Tarihi: 27.06.2022 DOI: 10.21764/mauefd.1017432

(Araştırma Makalesi)

Özet: Araştırmada aday öğretmenlerin “aday öğretmen” ve “öğretmen” kavramına ilişkin sahip oldukları algıların metaforlar aracılığıyla belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma 2019–2020 eğitim-öğretim yılında Kahramanmaraş ve Sivas illerinde görev yapmakta olan 112 aday öğretmen ile yürütülmüştür. Verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında nitel araştırma yöntemleri ve olgubilim deseni kullanılmıştır. Aday öğretmenlerin “aday öğretmen” ve “öğretmen” kavramlarına yönelik ne tür algılara sahip olduklarını ortaya çıkarmak için “Aday öğretmen gibidir; Çünkü” ve “öğretmen gibidir; Çünkü” cümlelerini tamamlamaları istenmiştir. Veriler içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre “aday öğretmen” ile ilgili 57 “öğretmen” ile ilgili 52 farklı metafor tespit edilmiştir. Aday öğretmen kavramı kapsamında acemilik ve olumsuz imaj metaforlarının yoğunlukta olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen kavramı kapsamında ise büyük oranda olumlu metaforlar oluşturulduğu tespit edilmiştir. Okul yöneticilerinin olumlu tutum ve davranışlarının aday öğretmenlerin mesleki gelişimine katkı sağlayacağı söylenebilir.

Abstract: The aim of the study was to determine the perceptions of the participants regarding the concept of "candidate teachers" and "teacher" through metaphors. The research is carried out with 112 candidate teachers working in Kahramanmaraş and Sivas provinces in the 2019–2020 academic year. Qualitative research methods and phenomenologic method were used in data collection, analysis and interpretation. To reveal what perceptions of participants have towards the concepts of “candidate teacher” and “teacher” they were asked to complete these sentences “The candidate teacher is like; because..... ” and “The teacher is like ; because.....”. The datas are analyzed by content analysis technique. According to the findings obtained as a result of the research, 57 related to "candidate teacher" and 52 different metaphors related to "teacher" were identified. Within the scope of the concept of candidate teachers, it has been determined that inexperience and negative image metaphors are concentrated. Within the scope of the concept of teachers, it is determined that a large number of positive metaphors are created. It can be said that the positive attitudes and behaviors of school administrators will contribute to the professional development of candidate teachers.

Anahtar Sözcükler: *Aday öğretmen, öğretmen, metafor, olgubilim, aday öğretmen yetiştirme programı.*

Keywords: *Prospective teacher, teacher, metaphor, phenomenology, prospective teacher training program.*

¹ Dr, Sınıf Öğretmeni, Elbistan/Kahramanmaraş, huseyin4638@gmail.com, ORCID: 0000-00028274-4625

² Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, iykazu@firat.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1039-0482

Giriş

Eğitim faaliyetlerinin etkili bir şekilde yürütülmesinde öğretmenlerin sorumluluğu fazladır. Başta öğrenci başarısı olmak üzere, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini geliştirmek, öğretim ortamını düzenlenmek, öğretim yöntemlerini seçmek, milli ve manevi değerleri tanıtmak bu sorumluluklardan bazılarıdır. Öğretmen okulda, öğretimin yanı sıra davranış gelişiminde de öğrencilere önemli etkilerde bulunarak onların hayatını yönlendirir. Bilginin katlanarak ve hızlı bir şekilde arttığı günümüzde göreve yeni başlayan öğretmenlerin bireysel gelişimleri ve mesleki yeterliklerini artırmak amacıyla aday öğretmen yetiştirme programı düzenlenmektedir.

Öğretmen yetiştirme süreci, belirli bir zaman diliminde öğretmen adaylarını mesleğe hazırlamak için yapılan bütün etkinlikleri kapsar (Aykaç, Kabaran ve Bilgin, 2014). Bir uzmanlık alanı olarak öğretmenlerin mesleki yeterlikleri öğrenmeleri hizmet öncesi eğitim programında sağlanabilir (Şimşek, 2014). Öğretmen adayları mesleğe başlamadan önce hizmet öncesi eğitim programında teorik bilgi ve uygulama derslerinde pratik bilgiler kazanmasına rağmen, yeterli düzeyde mesleki eğitim alamadan mezun olmaktadır (Köse, 2016; Seferoğlu, 2004). Öğretmenler hizmet öncesi eğitim programını başarı ile tamamlasalar da göreve başladıklarında çeşitli problemler ile karşılaşmaktadır (Korkmaz ve Saban, 2004). Göreve yeni başlayan öğretmenler mesleki hayata alışmak ve zorlukların üstesinden gelebilmek amacıyla hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılmaktadır. Hizmet içi eğitim faaliyetleri çalışanların bilgi, beceri ve tutum kazanmaları sonucunda mesleklerinde daha başarılı olmaları için düzenlenmektedir (Yalın, 2001). Öğretmenlik mesleğinde ilk yıl aday öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere katıldığı, mesleğe hazırlanmada, mesleği benimsemeye ve sosyalleşme açısından önemli görülmektedir (Cable ve Parsons, 2001; Hoy ve Woolfolk, 1990). Önceki araştırmalara bakıldığında öğretmenlerin, aday öğretmenlik süreci içerisinde birçok öğrencinin sorumluluğunu üstlendiği için çeşitli zorluklar yaşadığı ve kendilerine göre çözüm yolları geliştirdikleri ifade edilmektedir (Carter ve Scuss, 2001; Ergünay ve Adıgüzel, 2019; Kelchtermans ve Ballet, 2002; Nieto, 2003). Nitelikli öğretmen yetiştirmek amacıyla Türkiye'nin yanı sıra Singapur, Güney Kore, İsrail, Finlandiya gibi bazı ülkelerde aday öğretmen yetiştirme programı uygulanmaktadır (Önder, 2018). Türkiye'de öğretmenlerin adaylık eğitiminin değerlendirildiği çalışmalarda, adaylık eğitimi programının kapsam olarak yeterli ancak uygulama açısından yetersiz olduğu belirtilmektedir (Erdemir, 2007; Özönay, 2004). Bunun yanında, adaylık sürecinde öğretmenlerin yeni bilgiler

edinemediği ve sürecin öğretimsel açıdan verimli geçmediği söylenebilir (Özonay, 2004). Milli Eğitim Bakanlığı, eğitimde kaliteyi artırmak amacıyla lisans mezunu olup atanmış olan öğretmenleri öğretmenlik mesleğine hazırlanmalarına yardımcı olmak için aday öğretmen eğitiminin kapsamını genişletmiştir (Gökulu, 2017). Hizmet içi eğitim programlarında yapılan güncelleme sonucunda aday öğretmenlerin ülkemizde uygulamaya başlanılan “Aday Öğretmen Yetiştirme Programı” ile atanmalarından itibaren eksiklerinin ve yaşanan sorunlarının giderilmesi düşünülmüştür (Ulubey, 2018).

Aday öğretmen yetiştirme süreci ülkelerin eğitim sistemi içerisinde kendine göre farklılık göstermektedir. Eğitimin ekonomik kalkınma ile ilişkisinin bilincinde olan ülkeler öğretmen eğitimine büyük önem vermektedir (Şişman 2009). Bu amaçla MEB tarafından farklı ülkelerde aday öğretmenlik süreci incelenerek, 2015-2016 eğitim öğretim yılında aday öğretmen yetiştirme sürecinde değişiklik yapılmıştır. MEB 2016 yılında kadrolu öğretmen atama uygulamasına son vererek sözleşmeli öğretmen ataması yapmaya başlamıştır (Karadağ, Aydoğmuş ve Kesten, 2020). Yeni sistemde, aday öğretmenlerin, göreve başladıktan sonraki ilk altı ay yetiştirme sürecinin birinci aşaması olarak planlanmıştır (Gül, Türkmen ve Aksel, 2017). İlk aşama, aday öğretmenlerin belirlenen program doğrultusunda görevlendirildiği eğitim kurumundaki yöneticiler ve danışman öğretmen sorumluluğunda gerçekleşmektedir. Aday öğretmen yetiştirme eğitiminde ilk aşamada sınıf içi, okul içi ve okul dışı faaliyetlerle birlikte hizmet içi eğitim faaliyetleri de gerçekleştirilmektedir. MEB tarafından bu aşamanın 14 hafta sürmesi planlanmış ve sonrasında 10 hafta sürecek hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenleneceği belirtilmektedir (MEB, 2016). Hizmet içi eğitim faaliyetlerinde temel eğitim ve hazırlayıcı eğitimdeki konularla birlikte, eğitim alanında uluslararası gelişmeler, örnek olaylarla eğitim sürecinin değerlendirilmesi, kültür ve medeniyetimizde eğitim anlayışının temelleri, iletişim becerileri gibi konular bulunmaktadır (MEB, 2016). Bu süreçte aday öğretmenler okul içi ve okul dışında yapılan bütün faaliyetlerle ilgili standart formları doldurmak zorundadır. Yetiştirme programı boyunca danışman öğretmen ve kurum yöneticisi, gerektiğinde belirtilen kişisel ve mesleki gelişim dosyasını da kullanıp aday öğretmenin performansını değerlendirir. Yetiştirme rogramı sonunda aday öğretmenler almış olduğu seminer ve uygulama konularından yazılı ve sözlü sınava tabi tutularak, başarılı olanların yetiştirme süreci tamamlanır (MEB, 2016).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğretmenlik mesleğine ilişkin süreçler, temel sorunların çözümü ve öğretmenlik mesleğine yönelik politikalar geliştirilmesi amacıyla oluşturulan “Öğretmen Strateji Belgesi”nde de aday öğretmenlerin adaylık ve uyum sürecine yer verilmiştir (MEB, 2017). Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü’nün genelgesinde 2017-2018 eğitim öğretim yılında yapılacak olan yetiştirme sürecinde aday öğretmenler, bağımsız olarak ders, etüt, nöbet vb. görevler alacağı ifade edilmektedir. Bu süreçte aday öğretmenin girdiği dersler ve ders hazırlıkları, yetiştirme programının “Ders Planlama ve Hazırlık/Değerlendirme” ile “Ders Uygulaması” saatlerinden sayılacağı belirtilmiştir. Genelgede aday öğretmenlerin haftada iki saat önce danışman öğretmenin, sonra kendi branşındaki diğer öğretmenlerin daha sonra ise okuldaki diğer branş öğretmenlerinin dersini izleyeceği vurgulanmıştır. Ayrıca danışman öğretmenler haftada en az iki saat aday öğretmenin sınıfında ders uygulamasını izlemesi belirtilmektedir. (MEB, 2017). Bu nedenle yeni uygulamada aday öğretmenlerin atandıkları okullarda hem ders, etüt, nöbet gibi görevlerini yerine getirmesi hem de adaylık işlemlerini yapması gerekmektedir (Cengiz, 2018).

Öğretmenlik mesleği geçmişten günümüze kadar eğitim tarihinde en önemli konulardan birisi olduğundan nitelikli öğretmen yetiştirmek amaçlanmaktadır (Kazu ve Çam, 2019). Nitelikli öğretmen yetiştirmek amacıyla farklı yöntem ve tekniklerde araştırmalar yapılmaktadır. Eğitim alanında yapılan çalışmalarda metafor tekniği sıklıkla kullanılmaktadır (Ocak ve Gündüz, 2006; Yıldırım, Ünal ve Çelik, 2011; Bozbayındır, 2017; Cülha, Ateş ve Nazlı, 2018). Metafor, genel olarak insanın dünyayı kavrayışına etki eden bir düşünme ve görme biçimi anlamına gelmektedir (Morgan, 1997: 14). Metaforlar koordinasyon ve düzenin somut ifadeleri olarak görülebilir (Pipen, 2001). Bir başka tanımda ise metaforun anlaşılması zor konularda bireylere anlayış kazandırma özelliğinden bahsedilmektedir (Renz, 2009). Kısaca metafor, bilinmeyen anlamak ve açıklamak için bilinmeyen bilinenle benzer özelliklerinden yararlanma biçiminde işleyen bir düşünüş tarzıdır (Aydeş ve Akın 2016). Alanyazın incelendiğinde öğretmen kavramına yönelik Ocak ve Gündüz (2006) tarafından öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algıları ele alınmıştır. Çelikten (2006) tarafından yapılan araştırmada öğretmen metaforu kültür bağlamında ele alınmıştır. Yıldırım, Ünal ve Çelik (2011) tarafından öğretmen, yönetici ve müfettişlerin öğretmen kavramına ilişkin algıları incelenmiştir. Bozbayındır (2017), Cülha, Ateş ve Nazlı (2018) ve Yılmaz, Göçen ve Yılmaz (2013) tarafından aday öğretmenlerin öğretmen metaforunu hangi kavramlarla betimlediği araştırılmıştır.

Eğitim alanında metaforlara ilişkin analizler, mevcut uygulamaları derinlemesine araştırmak ve anlamak amacıyla kullanılmaktadır. Aday öğretmenlerin yaşadıkları adaylık sürecinde aday öğretmen ve öğretmen kavramına ilişkin metaforik algılarının önemli olduğu düşünülmektedir. Aday öğretmenlerin bir taraftan okulda öğretmenlik mesleğini yaparken diğer taraftan devlet memurluğuna başlangıçta tamamlaması gereken yoğun eğitimler bulunmaktadır. Bu durumda aday öğretmenlerin toplumda var olan aday öğretmenlik algısını en iyi kendi görüşleri ile ifade etmelerinin uygun olduğu düşünülmektedir. Ancak alan yazında aday öğretmen kavramı ile ilgili metafor çalışmalarına rastlanmamıştır. Dolayısıyla alanyazında yapılan çalışmalar incelendiğinde aday öğretmen ve öğretmen kavramını aynı anda değerlendiren başka bir çalışmaya da rastlanmamıştır. Bu bağlamda araştırmada, aday öğretmenlerin “*aday öğretmen*” ve “*öğretmen*” kavramlarına ilişkin algısının ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Yöntem

Bu bölümde araştırma modeline, araştırma grubunun özelliklerine, veri toplama araç ve yöntemlerine, verilerin analizine ve araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Bu araştırma Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Komisyonununun 21/05/2020 tarihli ve 392831 sayılı karar ile uygun görülmüştür.

Araştırma Modeli

Araştırmada veri toplama, analiz ve yorumlama sürecinde nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Araştırma var olan durumun olduğu gibi yansıtılması amaçlandığı için betimsel nitelik taşımaktadır. Öte yandan verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında, aday öğretmenlerin aday öğretmen ve öğretmen kavramına yönelik düşünceleri metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarılmasında *olgubilim (fenomenoloji) deseni* kullanılmıştır. Olgubilim deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için uygun bir araştırma zemini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu araştırmada öğretmen adaylarının “*aday öğretmen*” ve “*öğretmen*” kavramına ilişkin algılarını metaforlar yoluyla tespit etmek amacıyla olgubilim deseni tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Bu araştırma 2019-2020 eğitim öğretim yılında araştırmacı tarafından kolay ulaşılabılır olduğu için Kahramanmaraş ve Sivas illerinde göreve yeni başlayan aday öğretmenlerle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Kahramanmaraş ilinden 73 katılımcı, Sivas ilinden 39 katılımcı olmak üzere toplam 112 katılımcı görüşü değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında katılımcıların seçiminde, amaçlı örnekleme türünden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yönteminde, araştırmada gözlem birimlerinin belli niteliklere sahip kişiler, nesnelere ya da durumlardan oluştuğu ve örnekleme için belirlenen ölçütü karşılayan birimlerin örnekleme alınması amaçlanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2013). Bu araştırmanın temel ölçütü, katılımcı olan aday öğretmenlerin yetiştirme sürecinde olmasıdır. Çalışmaya katılan aday öğretmenlere ait demografik bilgiler aşağıdaki Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Değişkenler	Kategori	f	%
Cinsiyet	Kadın	75	66,9
	Erkek	37	33,1
Yaş	20-24	29	25,9
	25-29	58	51,8
	30-34	10	8,9
	35 ve üstü	15	13,4
	Okul Öncesi Öğretmeni	8	7,1
Branşı	Sınıf Öğretmeni	12	10,7
	Matematik Öğretmeni	15	13,4
	İngilizce Öğretmeni	23	20,5
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni	10	8,9
Medeni Hal	Diğer	44	39,3
	Evli	35	31,3
	Bekar	77	68,7
Okul Türü	Anaokulu	4	3,6
	İlkokul	15	13,4
	Ortaokul	48	42,9
Eğitim Durumu	Lise	45	40,1
	Lisans	101	90,2
	Lisansüstü	11	9,8
	Toplam	112	100,00

Tablo 1’de araştırmaya katılan aday öğretmenler cinsiyetleri bakımından kadınların erkeklerden fazla olduğu görülmektedir. Yaş bakımından katılımcıların yarıdan fazlasının %51,8’inin 25-29 yaş aralığında, %25,9’unun 20-24 yaş aralığında, %13,4’ünün 35 yaş ve üstünde ve %8,9’unun 30-34 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. Branşlarına göre incelendiğinde en çok İngilizce

öğretmeni (%20,5) sonra sırasıyla ilköğretim matematik öğretmeni (%13,4) ve sınıf öğretmeni (%10,7) olduğu belirlenmiştir. Ayrıca diğer branş öğretmenlerinin toplamda oranının %39,3 olduğu belirlenmiştir. Medeni durumlarına göre bekar olanlar (%68,7) evli olanlardan (%31,3) daha fazladır. Katılımcılar okul türü bakımından en çok ortaokul (%42,9) ve lise (%40,1) daha sonra ilkokul (%13,4) ve anaokulu seviyesinde görev yapmaktadır. Son olarak eğitim durumlarına bakıldığında aday öğretmenlerin %90,2'si lisans ve %9,8'i lisansüstü mezunlarından oluşmaktadır.

Verilerin Toplanma Aracı

Aday öğretmenlerin aday öğretmen ve öğretmen kavramı ile ilgili algılarını ortaya çıkarmak amacıyla yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. İki bölümden oluşan görüşme formunun ilk kısmında aday öğretmenlere ait demografik bilgiler (cinsiyet, yaş, branş, gibi) bulunmaktadır. İkinci bölümde aday öğretmenlerin aday öğretmen ve öğretmen kavramına ilişkin algılarını belirlemek amacıyla “Aday öğretmen gibidir; çünkü.....” ve “Öğretmen gibidir, çünkü.....” ifadelerinin tamamlanması istenmiştir.

Görüşme formu oluşturulmadan önce literatür taraması yapılarak görüşme formunun taslak şekli hazırlanmıştır. Taslak form eğitim programları ve öğretim alanından nitel araştırma deneyimli iki uzmanın görüşüne sunulmuş ve formda kalması gereken sorular belirlenmiştir. Bunun yanında soruların amaca uygunluğu ve anlaşılabilirlik gibi özellikleri incelenerek görüşme formunun son şekli oluşturulmuştur. Aday öğretmenlere görüşme formu internet üzerinden gönderilmiş ve olumlu dönüt sağlanan formlar değerlendirmeye alınmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacı hakkında bilgiler sunulmuş ve kişisel bilgilerinin gizliliğinin korunacağı belirtilmiştir. Görüşmeler Mayıs-Haziran 2020 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmada katılımcıların görüşlerini içtenlikle açıklayabilmeleri için gönüllülük esası ile sürecin verimli olması sağlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verileri analiz edebilmek amacıyla öncelikle katılımcılar tarafından oluşturulan metaforlar listelenmiştir. Daha sonra doldurulan formların bilgisayar ortamında paket program kullanılarak içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi yapılırken katılımcıların ortaya koyduğu metaforu ifade edebilme becerisi incelenmiştir. Araştırmada 135 katılımcıya ulaşılmış

ve amacına uygun doldurulmadığı görülen 23 görüşme formu değerlendirmeye alınmamıştır. Bu işlem sonunda metaforların ortaya konulma sıklığı (f) ve yüzdeleri de (%) belirlenmiştir. Son olarak çalışmanın bulguları neden-sonuç ilişkisi kurularak ilgili literatür de dikkate alınarak yorumlanmıştır.

Geçerlik Güvenirlik

Araştırmacı tarafından doğru ve kapsamlı bilgi alınması, araştırmanın rapor aşamasında katılımcılardan alıntılar yapılması ve alıntılarının eklemeye yapılmadan olduğu gibi verilmesi araştırmanın geçerliliğini artırıcı önlemler olarak görülebilir (Yıldırım ve Şimşek; 2016). Araştırmanın güvenilirliği sağlamak amacıyla elde edilen metaforların belirlenen kavramsal kategorileri temsili açısından öncelikle araştırmacıların fikir birliği sağlanmıştır. Daha sonra ulaşılan metaforların kavramsal kategorilerle iç tutarlılık katsayısı hesaplanması için değerlendirmeye alınan görüşme formlarının tamamı iki uzman tarafından kategorilendirilmiştir. Araştırmacıların değerlendirmeleri görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları belirlenmesi için kodlayıcılar arası güvenirlilik formülünden yararlanılmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Kodlayıcılar arası güvenirlilik formülünde araştırmacılar arasındaki tutarlılık aday öğretmen kavramı için %91, öğretmen kavramı için ise %89 olarak hesaplanmıştır. Miles ve Huberman'a (1994) göre, %80 üstü uyum araştırmanın güvenilirliğini sağlamaktadır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde aday öğretmenlerin “*aday öğretmen*” ve “*öğretmen*” kavramı ile ilgili oluşturdukları metaforlara, bu metaforlarla ilgili kavramsal kategorilere ve bu kategorilerin özelliklerine yer verilmiştir. Ayrıca belirlenen kategorilerde bulunan yüksek frekanslı metaforlara ilişkin betimleyici ifadeler yer verilmiştir. Doğrudan alıntılara yer verilirken aday öğretmenler AÖ1, AÖ2, AÖ3... şeklinde kodlanmıştır.

Aday Öğretmenlerin “*Aday Öğretmen*” Kavramına İlişkin Oluşturduğu Metaforlar

Araştırmanın birinci alt amacına uygun olarak elde edilen veriler analiz edilerek aday öğretmenlerin “*aday öğretmen*” kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar, frekansları ve yüzdeleri aşağıdaki Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Aday Öğretmenlerin “Aday Öğretmen” Kavramına İlişkin Oluşturulan Metaforlar

Aday Öğretmen Metaforu	f	%	Aday Öğretmen Metaforu	f	%	Aday Öğretmen Metaforu	f	%
Çıracak	8	7,1	Kayık	2	1,8	İkinci Sınıf	1	0,9
Fidan	7	6,2	Sudan Çıkmış Balık	2	1,8	İlkbahar	1	0,9
Köle	7	6,2	Taze Kan	2	1,8	İnsanüstü	1	0,9
Arı	6	5,3	Ağaç	1	0,9	İşlenmemiş Maden	1	0,9
Öğrenci	6	5,3	Ajanda	1	0,9	Kale	1	0,9
Çiçek	4	3,6	Akarsu	1	0,9	Kavşak	1	0,9
Güneş	4	3,6	Anne	1	0,9	Kısıtlı	1	0,9
Stajyer	4	3,6	Bahar	1	0,9	Makine	1	0,9
Asil Öğretmen	3	2,7	Belirsizlik	1	0,9	Mum	1	0,9
Hayat	3	2,7	Beklemede	1	0,9	Oryantasyon	1	0,9
Joker	3	2,7	Bez	1	0,9	Seyyah	1	0,9
Acemi	2	1,8	Bilgiye Açık	1	0,9	Su	1	0,9
Amele	2	1,8	Çaylak	1	0,9	Tohum	1	0,9
Çocuk	2	1,8	Donanımlı Öğretmen	1	0,9	Ücretli Öğretmen	1	0,9
Dışlanmış	2	1,8	Eksik	1	0,9	Üvey Evlat	1	0,9
Deneme İşçisi	2	1,8	Evrak Memuru	1	0,9	Yeni	1	0,9
Gonca	2	1,8	Hamur	1	0,9	Yıldız	1	0,9
Karınca	2	1,8	Hizmetçi	1	0,9	Yolcu	1	0,9
Katip	2	1,8	Işık Kaynağı	1	0,9	Yürümeye Başlayan Çocuk	1	0,9
TOPLAM						112	100,00	

Yapılan listeleme sonucunda aday öğretmenler tarafından 57 farklı “aday öğretmen” metaforu üretildiği görülmüştür. Metaforlar analiz sonucunda niteliklerine göre kategorilere ayrıldığında 28 olumlu, 21 olumsuz ve sekiz iki yönlü metafor belirlenmiştir. Bu metaforlardan en yüksek frekansa sahip olanlar çıracak, köle, fidan, öğrenci ve arı metaforlarıdır.

Aday öğretmenlerin “aday öğretmen” kavramına ilişkin oluşturduğu olumlu metaforlar fidan, arı, çiçek, güneş, asil öğretmen, hayat, karınca, çocuk, gonca, taze kan, tohum, oryantasyon, işlenmemiş maden, akarsu, makine, mum, anne, ağaç, kale, ilkbahar, yıldız, bahar, su, donanımlı öğretmen, seyyah, bilgiye açık, insanüstü, hamur ve ışık kaynağı olarak belirlenmiştir. Olumsuz metaforlar, çıracak, köle, kayık, balık, dışlanmış, katip, işçi, acemi, amele, eksik, ücretli öğretmen, çaylak, kavşak, bez, hizmetçi, evrak memuru, kısıtlı, belirsizlik, üvey evlat, ikinci sınıf ve beklemede olarak ifade edilmiştir. İki yönlü metaforlar ise, öğrenci, stajyer, joker, yeni, yürümeye başlayan çocuk, yolcu ve ajanda olarak belirlenmiştir. Araştırmada ulaşılan metaforlar ortak özellikleri bakımından incelenerek kategori geliştirme aşamasına geçilmiştir. Katılımcılar tarafından geliştirilen metaforların incelenmesinde, literatür taraması yapılmış, metaforların konusu ve metaforla ilgili açıklamalar dikkate alınarak sekiz kategori oluşturulmuştur (Tablo 3). Aynı zamanda kategorilere ilişkin frekans ve yüzdeler de ortaya konmuştur.

Aday Öğretmenlerin “Aday Öğretmen” Kavramı Metaforlarına İlişkin Kategoriler

Araştırmanın ikinci alt amacına uygun olarak aday öğretmenlerin aday öğretmen kavramı hakkında oluşturdukları metaforlara ilişkin kavramsal kategoriler ile bu kategorilerin frekans ve yüzdeleri Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Aday Öğretmenlerin “Aday Öğretmen” Kavramına İlişkin Oluşturulan Kategoriler

Kategoriler	f	%	Metafor	f	%
Verimlilik	10	8,9	Asil öğretmen (3), ilkbahar (2), ağaç (1), akarsu (1), donanımlı öğretmen (1), kale (1), su (1)	7	14,0
Çalışkanlık	10	8,9	Arı (6), karınca (2), insanüstü (1), makine (1)	4	5,3
İşlevsellik	11	9,8	Çiçek (4), joker (3), katip (2), ajanda (1), kavşak (1)	5	7,0
Fedakarlık	2	1,8	Anne (1), tohum (1)	2	3,5
Aydınlatıcı	7	6,3	Güneş (4), ışık kaynağı (1), yıldız (1), mum (1)	4	7,0
Özgürlük	5	4,5	Seyyah (1), hayat (3), yolcu (1)	3	5,3
Acemilik	36	32,1	Fidan (7), öğrenci (6), stajyer (4), acemi (2), çocuk (2), deneme işçisi (2), gonca (2), sudan çıkmış balık (2), taze kan (2) bilgiye açık (1), çaylak (1), hamur (1), işlenmemiş maden (1), oryantasyon (1), yeni (1), yürümeye başlayan çocuk (1)	16	29,8
Olumsuz İmaj	31	27,7	Çıracak (8), köle (7), amele (2), dışlanmış (2), kayık (2), belirsizlik (1), beklemede (1), bez (1), eksik (1), evrak memuru (1), hizmetçi (1), ikinci sınıf (1), kısıtlı (1), üvey evlat (1), ücretli öğretmen (1)	15	26,3
TOPLAM	112	100.00	TOPLAM	57	100.00

Tablo 3 incelendiğinde, aday öğretmenler tarafından “aday öğretmen” kavramına ilişkin metaforlar için sekiz kavramsal kategori oluşturulmuştur. Belirlenen kavramsal kategorilerin frekanslarına göre sırasıyla; acemilik (f=36), olumsuz imaj (f=31), işlevsellik (f=11), çalışkanlık (f=10), verimlilik (f=10), aydınlatıcı (f=7), özgürlük (f=5) ve fedakarlık (f=2) olduğu görülmektedir.

Acemilik

Aday öğretmenlerin mesleğe yeni başladığı için acemi olduklarına yönelik toplamda 36 katılımcı (%32,1) metafor oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında oluşturulan birbirinden farklı 57 metafordan ise 16 tanesi (%29,9) acemilik kategorisinde yer almaktadır. Oluşturulan bu metaforların sırasıyla; fidan (7), öğrenci (6), stajyer (4), acemi (2), çocuk (2), deneme işçisi (2), gonca (2), sudan çıkmış balık (2), taze kan (2) bilgiye açık (1), çaylak (1), hamur (1), işlenmemiş maden (1), oryantasyon (1), yeni (1) ve yürümeye başlayan çocuk (1) olduğu görülmektedir. Aşağıda acemilik kategorisinde yer alan bazı metaforlara ilişkin alıntılara yer verilmiştir:

- *Aday öğretmen fidan gibidir. Çünkü zamanla büyük ağaç olmak için emek verecektir (Ö-71).*
- *Aday öğretmen stajyer gibidir. Çünkü pratik yaparken öğrenmeye devam edersin. Görevini yaparken aynı zamanda öğrenciliğini sürdürürsün (Ö-81).*
- *Aday öğretmen göreve yeni başladığı için açılmamış gül goncası gibidir. Çünkü daha yeni filizlenecektir. Filizlenip açıp tecrübe kazandıkça açılacaktır (Ö-83).*

Olumsuz İmaj

Araştırmada toplam 31 katılımcı (%27,7) aday öğretmenlere ilişkin olumsuz imaj algısını ifade etmiştir. Araştırma kapsamında oluşturulan birbirinden farklı 57 metafordan ise 15 tanesi (%26,3) bu kategoride yer almaktadır. Olumsuz imaj ifadeleri içeren metaforların sırasıyla; çırak (8), köle (7), amele (2), dışlanmış (2), kayık (2), belirsizlik (1), beklemede (1), bez (1), eksik (1), evrak memuru (1), hizmetçi (1), ikinci sınıf (1), kısıtlı (1), üvey evlat (1) ve ücretli öğretmen (1) olduğu görülmektedir. Aşağıda bu kategoride yer alan metaforlara ilişkin bazı alıntılara yer verilmiştir:

- *Aday öğretmen çırak gibidir. Çünkü eğitim alacağı ve öğreneceği çok konu vardır (Ö-44).*
- *Aday öğretmen ezilen köle gibidir. Çünkü yeni olduğu için efendileri bütün baskıları ve hoş olmayan davranışlarla meslekten uzaklaştırılmaya çalışılıyor (Ö-109).*
- *Aday öğretmen “ikinci sınıf vatandaş” gibidir. Çünkü eş durumu tayin hakkı yok ve kadrolu öğretmenlerin sahip olduğu haklara sahip değil (Ö-111).*

İşlevsellik

Araştırmada toplam 11 katılımcı (%9,8) aday öğretmenlerin üzerinde aynı zaman diliminde çok fazla iş yükü olduğu için işlevsellik ile ilgili metafor üretmiştir. Aday öğretmen algısına yönelik oluşturulan birbirinden farklı 57 metafordan; çiçek (4), joker (3), kâtip (2), ajanda (1) ve kavşak (1) olmak üzere beş tanesi (%7,0) bu kategoride bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride yer alan metaforlara ilişkin bazı alıntılara yer verilmiştir:

- *Aday öğretmen çiçek gibidir. Çünkü heyecanlıdır, meslekte öğrencilere daha faydalı olmayı ister. Öğrencilerle iletişimi daha iyidir (Ö-53).*
- *Aday öğretmen joker eleman gibidir. Çünkü her iş yaptırılır (Ö-35).*
- *Aday öğretmen ajanda gibidir. Çünkü planlı olmalı ve zamanını iyi yönetebilmeli (Ö-110).*

Çalışkanlık

Aday öğretmenlik sürecinde daha çok çalışmak zorunda oldukları algısına göre katılımcılar tarafından oluşturulan toplam 10 katılımcı (%8,9) çalışkanlık ifadeleri belirtmektedir. Araştırma kapsamında oluşturulan birbirinden farklı 57 metafordan; arı (6), karınca (2), insanüstü (1) ve makine (1) olmak üzere 4 tanesi (%5,3) aday öğretmenlerin çalışkanlık kategorisinde değerlendirilmiştir. Aşağıda bu kategoride yer alan metaforlara ilişkin bazı alıntılara yer verilmiştir:

- *Aday öğretmen arı gibidir. Çünkü bir yıl içerisinde hem okul hem seminer hem de dosyalarla ilgilenir (Ö-79).*
- *Aday öğretmen karınca gibidir. Çünkü çok çalışması gerekir (Ö-68).*
- *Aday öğretmen insanüstü bir varlık gibidir. Çünkü kendilerinden insanüstü performans beklenmekte (Ö-107).*

Verimlilik

Araştırmada aday öğretmen kavramına yönelik toplam 10 katılımcı (%8,9) bu kategoride görüş bildirmiştir. Katılımcılar tarafından oluşturulan birbirinden farklı 57 metafordan; asil öğretmen (3), ilkbahar (2), ağaç (1), akarsu (1), donanımlı öğretmen (1), kale (1) ve su (1) olmak üzere 7'si (%14,0) verimlilik ifadeleri içermektedir. Oluşturulan bu metaforların sırasıyla; olduğu görülmektedir. Aşağıda bu kategoride yer alan metaforlara ilişkin bazı alıntılara yer verilmiştir:

- *Aday öğretmen akarsu gibidir. Çünkü yıllarca biriktirdiğini öğrencilere aktarır (Ö-44).*
- *Aday öğretmen ilkbahar gibidir. Çünkü meslek hayatına atılması kişiliğinde ve hayatında yeni tomurcukların oluşması vaktidir (Ö-26).*
- *Aday öğretmen kale gibidir. Çünkü her koşulda dimdik ayakta durmayı başarır (Ö-91).*

Aydınlatıcı

Araştırmada katılımcılardan yedi tanesi (%6,3) aday öğretmenlerin öğrencilere ve çevresindeki insanlara karşı bilgi yoluyla aydınlatıcı olduğuna yönelik ifadeler belirtmiştir. Araştırma kapsamında oluşturulan birbirinden farklı 57 metafordan ise dört tanesi (%7,0) bu kategoride değerlendirilmiştir. Aydınlatıcı kategorisinde oluşturulan metaforların sırasıyla; güneş (4), ışık

kaynağı (1), yıldız (1) ve mum (1) olduğu görülmektedir. Aşağıda bu kategoride yer alan metaforlara ilişkin bazı alıntılara yer verilmiştir:

- *Aday öğretmen güneş gibidir. Çünkü öğrencilerin hayatına ışık tutar (Ö-77).*
- *Aday öğretmen yıldız gibidir. Çünkü etrafına ışık saçar (Ö-27).*
- *Aday öğretmen mum gibidir. Çünkü karanlıkta ışık saçar (Ö-52).*

Özgürlük

Araştırma kapsamında toplam beş katılımcı (%4,5) aday öğretmenlere yönelik özgürlük ifadeleri kullanmıştır. Araştırma kapsamında oluşturulan birbirinden farklı 57 metafordan; Seyyah (1), hayat (3) ve yolcu (1) olmak üzere üç tanesi (%5,3) özgürlük kategorisinde yer almaktadır. Aşağıda bu kategoride yer alan metaforlara ilişkin bazı alıntılara yer verilmiştir:

- *Aday öğretmen gezilecek görülecek olağanüstü özellikleri olan bir şehre gelmiş anlayışlı, şehre hakim ve aceleci olmayan tur rehberine ihtiyacı olan o güzelim şehri en iyi anlayacak belki yeni eserler kazandıracak seyyah gibidir. Yeni eserler kazandıracak kişidir çünkü on binlerce seyyah arasından şehrin kapılarına kadar ulaşan o olmuştur başarısı ile (Ö-77).*
- *Aday öğretmen hayat gibidir. Çünkü öğrencilerine özgür bir gelecek sunacaktır (Ö-93).*

Fedakarlık

Araştırma kapsamında toplam iki katılımcı (%1,8) aday öğretmenlerin fedakarlık yaptığı ile ilgili ifade kullanmıştır. Araştırma kapsamında oluşturulan birbirinden farklı 57 metafordan sadece iki tanesi (%3,5) bu kategoride yer almaktadır. Fedakarlık kategorisinde oluşturulan metaforların anne (1) ve tohum (1) olduğu görülmektedir. Aşağıda bu kategoride yer alan metaforlara ilişkin alıntılara yer verilmiştir:

- *Aday öğretmen anne gibidir. Çünkü sabırla çocuk büyütür (Ö-83).*
- *Aday öğretmen tohum gibidir. Çünkü kendini geliştirmesi ve çocuklara daha faydalı olması gerekir (Ö-10).*

Aday Öğretmenlerin “Öğretmen” Kavramına İlişkin Oluşturduğu Metaforlar

Araştırmanın üçüncü alt amacına uygun olarak katılımcıların öğretmen kavramı hakkında oluşturdukları metaforların frekans ve yüzdeler Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Aday Öğretmenlerin “Öğretmen” Kavramına İlişkin Oluşturulan Metaforlar

Öğretmen Metaforu	f	%	Öğretmen Metaforu	f	%	Öğretmen Metaforu	f	%
Güneş	15	13,4	Bahar mevsimi	1	0,9	Lazımlık	1	0,9
Mum	11	9,8	Çiçek bahçesi	1	0,9	Meşale	1	0,9
Anne	10	8,9	Derya	1	0,9	Nefes	1	0,9
Ağaç	5	4,5	Dokunulmaz	1	0,9	Okyanus	1	0,9
Aile	4	3,6	Eğitimci	1	0,9	Özgüvenli	1	0,9
Bahçıvan	4	3,6	Enerji	1	0,9	Patron	1	0,9
Işık	4	3,6	Emekçi	1	0,9	Realist	1	0,9
Öğrenci	4	3,6	Emin	1	0,9	Rehber	1	0,9
Yıldız	3	2,7	Fırıncı	1	0,9	Saygın	1	0,9
Arı	3	2,7	Fıskiye	1	0,9	Su	1	0,9
Çiçek	2	1,8	Garantili işçi	1	0,9	Şamar oğlanı	1	0,9
Fener	2	1,8	Gül	1	0,9	Temel	1	0,9
Gemi	2	1,8	Gökkuşluğu	1	0,9	Yaşam kaynağı	1	0,9
Kandil	2	1,8	Hazine	1	0,9	Yol	1	0,9
Kitap	2	1,8	Herşey	1	0,9	Yolda yürüyen	1	0,9
Lider	2	1,8	İlham kaynağı	1	0,9	Yol gösterici	1	0,9
Öğretmen	2	1,8	Kahraman	1	0,9			
Çocuk	1	0,9	Kaşif	1	0,9			
TOPLAM						112	100.00	

Tablo 4 incelendiğinde katılımcılar tarafından “öğretmen” kavramına ilişkin 52 farklı metafor üretilmiştir. Verilerin analizi sonucunda ulaşılan metaforlar niteliklerine göre kategorilere ayrıldığında 49 metafor olumlu ve üç metafor olumsuz ifadeler içermektedir. En yüksek frekansa sahip olan metaforlar sırasıyla güneş, mum ve anne metaforlarıdır.

Katılımcıların öğretmen kavramına ilişkin geliştirdikleri olumlu metaforlar, güneş, mum, anne, ağaç, aile, bahçıvan, ışık, öğrenci, yıldız, arı, çiçek, fener, gemi, kandil, kitap, lider, öğretmen, bahar mevsimi, çiçek bahçesi, derya, dokunulmaz, eğitimci, enerji, emekçi, emin, fırıncı, fıskiye, garantili işçi, gül, gökkuşluğu, hazine, herşey, ilham kaynağı, kahraman, kaşif, meşale, nefes, okyanus, özgüvenli, patron, realist, rehber, saygın, su, temel, yaşam kaynağı, yol, yolda yürüyen ve yol gösterici olarak ifade edilmiştir. Olumsuz metaforlar, çocuk, lazımlık ve şamar oğlanı olarak belirlenmiştir.

Katılımcılar tarafından geliştirilen metaforlar incelendiğinde metaforların konusu ve ilgili açıklamalar dikkate alınarak öğretmen kavramına ilişkin yedi kategori oluşturularak frekans ve yüzdeler ortaya konmuştur (Tablo 5).

Aday Öğretmenlerin “Öğretmen” Kavramı Metaforlarına İlişkin Kategoriler

Araştırmanın dördüncü alt amacına uygun olarak katılımcıların öğretmen kavramı hakkında oluşturdukları metaforlara ilişkin kavramsal kategoriler ile bu kategorilerin frekans ve yüzdeleri Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Aday Öğretmenlerin “Öğretmen” Kavramı Metaforuna İlişkin Kategoriler

Kategoriler	f	%	Metafor	f	%
Verimlilik	16	14,3	Ağaç (5), bahar (1), derya (1), gül (1), herşey (1), hazine (1), kitap (2), nefes (1), okyanus (1), realist (1), temel (1)	11	21,2
Çalışkanlık	19	17,0	Arı (3), bahçıvan (4), çiçek bahçesi (1), çiçek (2), enerji (1), fırıncı (1), fiskiye (1), öğrenci (4), yol (1), yolda yürüyen (1)	10	19,2
Fedakarlık	19	17,0	Aile (4), anne (10), emekçi (1), su (1), eğitimci (1), öğretmen (2)	6	11,5
Aydınlatıcı	41	36,6	Fener (2), güneş (15), gökkuşağı (1), ışık (4), ilham kaynağı (1), kandil (2), meşale (1), mum (11), yıldız (3), yaşam kaynağı (1)	10	19,2
Özgürlük	6	5,4	Dokunulmaz (1), garantili işçi (1), gemi (2), kaşif (1), özgüvenli (1)	5	9,6
Liderlik	9	8,0	Emin (1), lider (2), kahraman (1), patron (1), rehber (2), saygın (1)	7	13,5
Olumsuz İmaj	3	2,7	Çocuk (1), lazımlık (1), şamar oğlanı (1)	3	5,8
TOPLAM	112	100,00	TOPLAM	52	100,00

Tablo 5 incelendiğinde, katılımcıların öğretmen kavramı hakkında ifade ettiği metaforlara yönelik yedi kavramsal kategori oluşturulmuştur. Bu kavramsal kategorilerde en yüksek frekansa sahip olanlar sırasıyla; aydınlatıcı (f=41), çalışkanlık (f=19), fedakarlık (f=19), verimlilik (f=16), liderlik (f=9), özgürlük (f=6) ve olumsuz imaj (f=3) şeklinde sıralandığı görülmektedir.

Aydınlatıcı

Araştırmada öğretmenlerin bilgi vericiliği esaslı üzerinde toplam 41 (%36,6) katılımcı tarafından bu kategoride görüş bildirilmiştir. Araştırma kapsamında katılımcılar tarafından oluşturulan birbirinden farklı 52 metafordan ise 10 tanesi (%19,2) aydınlatıcı kategorisinde yer almaktadır. Oluşturulan bu metaforların güneş (15), mum (11), ışık (4), yıldız (3), fener (2), kandil (2), gökkuşağı (1), meşale (1), ilham kaynağı (1) ve yaşam kaynağı (1) olduğu tespit edilmiştir. Aydınlatıcı kategorisindeki metaforlara ilişkin bazı alıntılar şöyledir:

- *Öğretmen etrafı aydınlatan mum gibidir. Çünkü okul, sınıf öğretmensiz olamayacağı gibi bir ülke de öğretmenlerin şu an yaşadığımız zor süreç gibi; toplumu yönetmesini, yönlendirmesini, sesiyle gülüşüyle insanlara moral ve ışık olmasını ister (Ö-19).*
- *Öğretmen güneş gibidir. Çünkü girdiği sınıfa, okulu, her yeri aydınlatan insandır (Ö-86).*
- *Öğretmen kandil gibidir. Çünkü kendini tüketirken başkasına ışık verir (Ö-7).*

Çalışkanlık

Araştırma çerçevesinde toplam 19 katılımcı (%17,0) öğretmenlerin çalışkanlığı kategorisinde görüş ifade etmiştir. Araştırma kapsamında oluşturulan birbirinden farklı 52 metafordan ise 10 tanesi (%19,2) çalışkanlık kategorisinde yer almaktadır. Çalışkanlık ifadeleri belirten metaforların arı (3), bahçıvan (4), fırıncı (1), fıskiye (1), öğrenci (4), çiçek (2), çiçek bahçesi (1), yol (1), yolda yürüyen (1) ve enerji (1) olduğu görülmüştür. Çalışkanlık kategorisinde bulunan metaforlara ilişkin bazı alıntılar şöyledir;

- *Öğretmen bir bahçıvan gibidir. Çünkü bilgi tohumunu eker ve sabırla tohumunun filizlenmesini bekler (Ö-107).*
- *Öğretmen çiçek gibidir. Çünkü baktıkça ve ilgi gösterdikçe kendisini geliştirir (Ö-60).*
- *Öğretmen enerji gibidir. Çünkü öğrencilere enerji yansıtır onlardan dönüt alması gerekir (Ö-10).*

Fedakarlık

Araştırma kapsamında katılımcıların öğretmen kavramı için toplam 19 tanesi (%17,0) fedakarlık içerikli ifadeler kullanmıştır. Araştırma kapsamında oluşturulan birbirinden farklı 52 metafordan ise altı tanesi (%11,5) fedakarlık kategorisinde yer almaktadır. Oluşturulan metaforların anne (10), aile (4), emekçi (1), su (1), eğitimci (1) ve öğretmen (2) olduğu belirlenmiştir. Aşağıda fedakarlık kategorisindeki metaforlara ilişkin bazı alıntılara yer verilmiştir:

- *Öğretmen emekçi gibidir. Çünkü bütün işini emek vererek yapar (Ö-35).*
- *Öğretmen anne gibidir. Çünkü her konuda kol kanat gerer ve faydanızı düşünür (Ö-2).*
- *Öğretmen anne gibidir. Çünkü karşılık beklemeden hep öğrencileri için çalışır (Ö-110).*

Verimlilik

Araştırmada öğretmen kavramına yönelik toplam 16 katılımcı (%14,3) verimlilik ifadeleri bildirmiştir. Araştırma kapsamında oluşturulan birbirinden farklı 52 metafordan ise 11 tanesi (%21,2) bu kategoride yer almaktadır. Oluşturulan verimlilik metaforlarının ağaç (5), nefes (1), herşey (1), hazine (1), okyanus (1), kitap (2), bahar mevsimi (1), derya (1), realist (1), gül (1) ve temel (1) olduğu tespit edilmiştir. Aşağıda verimlilik kategorisinde bulunan metaforlara yönelik bazı alıntılara yer verilmiştir:

- *Öğretmen ağaç gibidir. Çünkü çiçeklenir güzelleşir meyve verir üretir (Ö-71).*
- *Öğretmen bahar mevsimi gibidir. Çünkü dokunduğu her öğrencide çiçekler açtırır (Ö-77).*
- *Öğretmen güle benzer. Çünkü hem görüntüsü hem kokusuyla çocuklara mutluluk verir (Ö-82).*

Liderlik

Araştırmada öğretmen algısına yönelik toplam dokuz katılımcı (%8,0) liderlik özellikleri ifade etmiştir. Araştırma kapsamında oluşturulan birbirinden farklı 52 metafordan ise yedi tanesi (%13,5) bu kategoride yer almaktadır. Oluşturulan metaforların lider (2), rehber (2), kahraman (1), emin (1), patron (1) ve saygın (1) olduğu belirlenmiştir. Liderlik kategorisinde yer alan metaforlara ilişkin bazı alıntılar ise şöyledir;

- *Öğretmen bir lider gibidir. Çünkü çocukların hayatına dokunarak onlara büyük bir liderlik yapar (Ö-54).*
- *Öğretmen kahraman gibidir. Çünkü bir öğretmen öğrencileri için her derde derman olabilecek birisidir (Ö-65).*
- *Öğretmen patron gibidir. Çünkü tecrübesi onu öğrencilerine ve çalışma ortamında otorite yapmıştır (Ö-31).*

Özgürlük

Araştırma kapsamında öğretmen kavramına yönelik altı katılımcı (%5,4) özgürlük ifadeleri belirtmiştir. Araştırma kapsamında oluşturulan birbirinden farklı 52 metafordan ise beş tanesi (%9,6) bu kategoride yer almaktadır. Oluşturulan özgürlük metaforları dokunulmaz (1), kaşif (1), garantili işçi (1), gemi (2) ve özgüvenli (1) olarak yer almıştır. Özgürlük kategorisinde yer alan metaforlara ilişkin bazı alıntılar aşağıda ifade edilmiştir:

- *Öğretmen sanki dokunulmaz gibidir. Çünkü kadroludur (Ö-84).*
- *Öğretmen özgüveni yüksektir. Çünkü meslekte deneyimlidir ve rahat hareket eder (Ö-65).*
- *Öğretmen kaşif gibidir. Çünkü her zaman daha farklı ve faydalı yöntemler keşfederek insanlara yön verirler (Ö-31).*

Olumsuz İmaj

Araştırmada öğretmen kavramına ilişkin sadece üç katılımcı (%2,7) olumsuzluk ifadeleri belirtmiştir. Araştırma kapsamında oluşturulan birbirinden farklı 52 metafordan ise üç tanesi (%5,8) bu kategoride yer almaktadır. Oluşturulan metaforlar ise çocuk (1), lazımlık (1) ve şamar oğlanı (1) şeklinde ifade edilmiştir. Olumsuz imaj kategorisinde yer alan metaforlara ilişkin bazı ifadeler şöyledir:

- *Öğretmen birinci sınıf çocuğu gibidir. Çünkü herkes bir şeyler öğretmeye akıl vermeye kalkar (Ö-14).*
- *Öğretmen lazımlık gibidir. Çünkü insanlar sadece ihtiyaç halinde saygı duyuyor (Ö-20).*
- *Öğretmen şamar oğlanı gibidir. Çünkü hep sevgi verip işini yapmaya çalışıp genellikle hor görülendir (Ö-31).*

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada katılımcıların aday öğretmen kavramı ve öğretmen kavramına ilişkin düşüncelerini metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında katılımcılar tarafından aday öğretmen kavramına ilişkin oluşturulan metaforlardan aynı olanlar gruplandırılmış ve birbirinden farklı toplam 57 metafor tespit edilmiştir. Buna yönelik yapılan analiz sonucunda niteliklerine göre 28 metaforun olumlu, 21 metaforun olumsuz ve sekiz metaforun iki yönlü olduğu görülmüştür. Olumlu metaforlar fidan, arı, çiçek, güneş, asil öğretmen, hayat, karınca, çocuk, gonca, taze kan, tohum, oryantasyon, işlenmemiş maden, akarsu, makine, mum, anne, ağaç, kale, ilkbahar, yıldız, bahar, su, donanımlı öğretmen, seyyah, bilgiye açık, insanüstü, hamur ve ışık kaynağı olarak ifade edilmiştir. Olumsuz metaforlar, çırak, köle, kayık, balık, dışlanmış, katip, işçi, acemi, amele, eksik, ücretli öğretmen, çaylak, kavşak, bez, hizmetçi, evrak memuru, kısıtlı, belirsizlik, üvey evlat, ikinci sınıf ve beklemede olarak belirlenmiştir. İki yönlü metaforlar ise, öğrenci, stajyer, joker, yeni, yürümeye başlayan çocuk, yolcu ve ajanda şeklinde ifade edilmiştir. Bunlardan en yüksek frekansa sahip olanların sırasıyla;

çırak, köle, fidan, öğrenci ve arı metaforları olduğu görülmüştür. Katılımcıların aday öğretmen kavramı metaforları analiz edildiğinde ortak özelliklere sahip sekiz kategori oluştuğu görülmüştür. Aday öğretmen kavramına yönelik acemilik, olumsuz imaj, işlevsellik, çalışkanlık, verimlilik, aydınlatıcı, özgürlük ve fedakarlık olarak metafor kategorilenmiştir. Yapılan literatür taraması sonucunda aday öğretmen kavramına yönelik daha önce yapılan herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu açıdan katılımcıların aday öğretmen kavramına yönelik görüşlerinin ortaya çıkarılmasının önemli olduğu söylenebilir.

Katılımcıların öğretmenlik mesleğinde görev yaptığı ilk yıl olması sebebiyle sevinç, mutluluk, heyecan, mesleğe aidiyet gibi olumlu düşüncelerin daha fazla olması beklenilirken *aday öğretmen* kavramına yönelik oluşturulan 57 metafordan 21 tanesinin olumsuzluk anlamı taşıyan ifadeler içermesi düşündürücüdür. Olumsuz ifade içeren *çırak, köle, dışlanmış* gibi metaforların yoğunlukla kullanılması dikkat çekmektedir. Katılımcıların yarıya yakınının aday öğretmenlik sürecinin gerek resmi prosodür işleri gerekse uygulamada yaşanan zorluklar dolayısıyla kendilerini tam olarak öğretmen gibi hissetmediği düşünülmektedir. Aday öğretmenlerin sözleşmeli öğretmenlik statüsünde olması ve kadrolu öğretmenlerle aynı mali ve özlük haklarına sahip olamamaları da olumsuz düşüncelerinin bir sebebi olabilir.

Araştırma grubundaki katılımcıların öğretmen kavramına ilişkin metaforlardan benzer olanlar incelendiğinde birbirinden farklı toplam 52 metafor oluştuğu tespit edilmiştir. Bu metaforların analizi sonucunda niteliklerine göre kategorilere ayrıldığında 49 metafor olumlu ve üç metafor olumsuz ifadeler içermektedir. Öğretmen kavramına yönelik güneş, mum ve anne metaforları en yüksek frekansa sahip olanlardır. Katılımcıların öğretmen kavramı metaforları analiz edildiğinde ortak özelliklere sahip yedi kategoride toplandığı belirlenmiştir. Bu kategorilerin en yüksek frekansa sahip olandan başlamak üzere; aydınlatıcı, çalışkanlık, fedakarlık, verimlilik, liderlik, özgürlük ve olumsuz imaj olarak sıralandığı görülmektedir. Araştırmaya katılanların belirttiği metaforlar diğer araştırmalarla benzerlik göstermektedir. Mahlion ve Maxson (1998), Cook-Sather (2003), Saban (2004), Çelikten, (2006), Nikitina ve Furuoka (2008), Yıldırım, Ünal ve Çelik (2011) ve Turan, Yıldırım ve Tıkman (2016) tarafından yapılan çalışmalarda öğretmenlerin bilgi kaynağı ve dağıtıcısı, anne-baba, otoriter, üretici, başkaları için yanan, güneş, bahçıvan, heykeltıraş, ışık, ağaç, rehber, danışman, otorite kaynağı gibi metaforlarla tanımlandığı

görülmüştür. Bu araştırmada ve diğer araştırmalarda öğretmen kavramına ilişkin çok sayıda farklı metafor oluşturulduğu görülmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler incelendiğinde katılımcıların aday öğretmen kavramını değerlendirirken oluşturulan metaforların yaklaşık %70'inin üç kategoride toplandığı görülmüştür. Bu kategoriler sırasıyla acemilik, olumsuz imaj ve çalışkanlık olarak belirlenmiştir. Acemilik kategorisindeki metaforların sırasıyla; fidan, öğrenci, stajyer, acemi, çocuk, deneme işçisi, gonca, sudan çıkmış balık, taze kan bilgiye açık, çaylak, hamur, işlenmemiş maden, oryantasyon, yeni ve yürümeye başlayan çocuk olduğu görülmektedir. Mesleğe yeni başlayan aday öğretmenlerin acemilikle ilgili metaforlar geliştirmesi beklenen bir durumdur. Diğer taraftan olumsuz imaj kategorisinde görülen metaforların çok sayıda olması dikkat çekmektedir. Bu olumsuz metaforlar sırasıyla; çırak, köle, amele, dışlanmış, kayık, belirsizlik, beklemede, bez, eksik, evrak memuru, hizmetçi, ikinci sınıf, kısıtlı, üvey evlat ve ücretli öğretmen olduğu görülmektedir. Olumsuz metaforlara bakıldığında aday öğretmenlerin özellikle okul müdürü ve müdür yardımcıları tarafından fazladan görev verilmesi sonucunda kendilerini çırak, köle, amele ve üvey evlat gibi düşündükleri ifade edilmiştir. Ayrıca aday öğretmen yetiştirme programı kapsamında yapılması gereken evrak işlerinin fazla olması sebebiyle, öğretmenlik mesleğinden ziyade kendilerini evrak memuru ve dışlanmış olarak düşündükleri ifade edilmiştir. Benzer şekilde hem öğretmenlik mesleğinin sorumluluğu hem de aday öğretmen yetiştirme programı kapsamında yapılması gereken görevler düşünüldüğünde aday öğretmenler çalışkanlık kategorisinde arı, karınca, insanüstü ve makine metaforlarıyla kendilerini ifade etmişlerdir.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler incelendiğinde katılımcıların öğretmen kavramını değerlendirirken öğretmenin daha çok öğrencilerine ve çevresine etkileri düşünülerek aydınlatıcı kategorisinde güneş, mum, ışık, yıldız, fener, kandil, gökkuşağı, meşale, ilham kaynağı ve yaşam kaynağı metaforlarını oluşturduğu görülmüştür. Araştırmada elde edilen bu sonuç alanyazında yer alan (Ateş, 2016; Aydeş ve Akın, 2016) araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Bireylere faydalı olmak amacıyla öğretmenlerin çok çalıştığı düşünüldüğünden fedakar kategorisinde anne, aile, emekçi, su, eğitimci ve öğretmen metaforları, çalışkan kategorisinde arı, bahçıvan, fırıncı, fiskiye, öğrenci, çiçek, çiçek bahçesi, yol, yolda yürüyen ve enerji metaforlarıyla ifade edilmiştir. Bozbayındır (2017) ile Cülha, Ateş ve Nazlı (2018) tarafından yapılan araştırmalarda da benzer bulgulara ulaşılmıştır. Bireyin her alanda gelişimini sağlaması

ve yenilikler sunulduğu gerekçesiyle verimlilik kategorisinde ağaç, nefes, herşey, hazine, okyanus, kitap, bahar mevsimi, derya, realist, gül ve temel metaforları oluşturulmuştur. Öğretmenlerin topluma yol gösterici olduğu düşünülerek liderlik kategorisi lider, kahraman, emin, patron, rehber, saygın metaforlarını içermektedir. Öğretmenlerin tecrübe ve yasal statülerinden dolayı özgürlük kategorisinde dokunulmaz, kaşif, garantili işçi, gemi ve özgüvenli metaforları oluşturulmuştur. Geriye kalan oranının ise çocuk, lazımlık ve şamar oğlanı olarak ifade edilen olumsuz metaforlardan oluştuğu tespit edilmiştir. Araştırmada ulaşılan bu sonuçlar ise Aydeş ve Akın (2016), Cerit (2008) ve Cülha, Ateş ve Nazlı (2018) tarafından yapılan araştırma sonuçları ile kısmen benzerlik göstermektedir.

Araştırmada katılımcıların öğretmen kavramına yönelik oluşturulan metaforların büyük bir çoğunluğu olumlu görüş ifade etmektedir. Aday öğretmenlere göre “*öğretmen*” kavramının daha çok “*kadrolu öğretmenlik*” olarak algılandığı tespit edilmiştir. Kadrolu öğretmenlerin yasal olarak daha sağlam dayanağı olması, kadrolu öğretmenlere yönelik okul idaresi veya farklı birimlerce bir değerlendirme notu verilmemesi, özlük haklarında daha iyi hükümlerin bulunması gibi nedenlerle öğretmen kavramına yönelik olumlu metaforlar üretildiği düşünülmektedir.

Katılımcıların aday öğretmen kavramı ve öğretmen kavramına ilişkin oluşturulan metaforlar karşılaştırıldığında aday öğretmen kavramının acemilikle birlikte “*sözleşmeli öğretmen*” statüsünden dolayı güvencesiz olarak değerlendirildiği ve fazladan zorla görev verilmesi algısı oluştuğu için köle, çırak ve amele metaforlarının sıklıkla ifade edildiği tespit edilmiştir. Buna karşılık katılımcıların öğretmen kavramına ilişkin çok yüksek oranda olumlu metafor geliştirdiği, öğretmenlerin tecrübesi ve “*kadrolu öğretmen*” olmanın avantajı ile sağlam ve güçlü olarak değerlendirdikleri belirlenmiştir.

Öneriler

Aday öğretmen yetiştirme programı daha sade ve kısa süreli olmalıdır. Okul yöneticileri aday öğretmenlerin mesleki gelişimine katkı sağlamak amacıyla olumlu tutum ve davranışlar göstermelidir. Sözleşmeli öğretmenlik statüsünden dolayı gelecek kaygısı içerisinde olan aday öğretmenlere yasal olarak daha sağlam iş güvencesinin sağlanması gerekmektedir. Ayrıca aday öğretmen yetiştirme sürecine ilişkin hem daha fazla paydaş hem de daha fazla katılımcıların olduğu araştırmalar yapılması alana katkı sağlayacaktır.

Kaynaklar

- Ateş, T. Ö. (2016). Öğrencilerin öğretmen ve okul metaforları. *International Journal of Contemporary Educational Studies*, 2(1), 78-93.
- Aydeş S.S. ve Akın, U. (2016). Okul yöneticilerinin öğretmenlere yönelik metaforik algıları. *Sakarya University Journal of Education*, 6(3), 20-39.
- Aykaç, N., Kabaran H. ve Bilgin, H. (2014), “Türkiye’de ve bazı avrupa birliği ülkelerindeki öğretmen yetiştirme uygulamalarının karşılaştırılmalı olarak incelenmesi (Almanya, Finlandiya, Fransa, İngiltere ve Türkiye Örneği)”, *Turkish Studies*, 9(3), 279-292.
- Bozbayındır F. (2017). Aday öğretmenlerin öğretmen kavramına ilişkin metaforik algıları. 26. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi 19-21 Ekim 2017*, Ankara. 830-831.
- Cable, D. M., & Parsons, C. K. (2001). Socialization tactics and person-organization fit. *Personnel Psychology*, 54(1), 1-23.
- Carter, K. B., & Scruggs, T. E. (2001). Thirty-one students: Reflections of a first-year teacher of students with mental retardation. *The Journal of Special Education*, 35(2), 100-104.
- Cook-Sather, A. (2003). Movements of mind: The matrix, metaphors and re-imaging education. *Teachers College Record*, 105(6), 946-977.
- Cülha A., Ateş R. ve Nazlı K. (2018). Özel yetenekli öğrencilerin ideal öğretmene ilişkin metaforları. *Harran Educational Journal*, 3(1), 39-51.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 269-283.
- Erdemir, N. (2007). Mesleğine yeni başlayan fen bilgisi öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve şikâyetleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(22), 135-149.
- Ergünay, O. ve Adıgüzel, O. C. (2019). Aday öğretmenlerin ilk yıl mesleki deneyimleri sürecinde karşılaştıkları sorun ve kaynakları. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(3), 1080-1099.
- Gökulu, A. (2017). Aday öğretmenlerin Türkiye’deki aday öğretmenlik eğitim süreci ile ilgili görüşleri. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 111-123.
- Gül, İ., Türkmen, F. ve Aksel, N. (2017). Aday öğretmen görüşlerine göre aday öğretmen yetiştirme sürecinin değerlendirilmesi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 365-388.
- Hoy, W.K. & Woolfolk, A. E. (1990). “Socialization of student teachers.” *American Educational Research Journal*, 27(2), 279-300.
- Karadağ, Y., Aydoğmuş, M. ve Kesten, A. (2020). Sözleşmeli öğretmenlik ve sözlü sınav: Öğretmen adayları ne düşünüyor? *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 237-266.

- Kazu, İ.Y. ve Çam, H. (2019). Öğretmen Yeterliği ve Nitelikleri Üzerine Yapılmış Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi: Bir içerik Analizi Çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(71), 1349-1367.
- Kelchtermans, G. & Ballet, K., (2002) The micropolitics of teacher induction. A narrative-biographical study on teacher socialisation. *Teaching and Teacher Education*, 18(1), 105-120.
- Korkmaz İ ve Saban A. 2004. Göreve Yeni Başlayan Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Güçlükler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 38, 266-277.
- Köse, A. (2016), “Okul Yöneticilerinin Görüşlerine Göre Aday Öğretmen Yetiştirme Sürecinin Değerlendirilmesi”, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 924-944.
- Mahlis, M. ve Maxson, M. (1998). Metaphors as structures for elementary and secondary preservice teachers’ thinking. *International Journal of Educational Research*, 29, 227-240.
- MEB (1995). “Aday memurların yetiştirilmelerine ilişkin yönetmelik” Tebliğler Dergisi, 2423.
- MEB (2016). “Aday öğretmen yetiştirme sürecine ilişkin yönerge” Tebliğler Dergisi, 2456947.
- MEB (2017). Öğretmen Strateji Belgesi 2017-2013. Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü. Ankara.
- Morgan, G. (1997). Yönetim ve Örgüt Teorilerinde Metaphor. (Çev: Gündüz Bulut ve Zülfü Dicleli). İstanbul: MESS Yayınları.
- Nieto, S. M. (2003). What keeps teachers going? *Educational Leadership*, 60(8), 14-18.
- Nikitina, L. & Furuoka, F. (2008). Measuring metaphors: A factor analysis of students’ conceptions of language teachers. *Electronic Journal of Foreign Language Teaching*, 5(2), 192-205.
- Ocak, G. ve Gündüz, M. (2006). Eğitim fakültesini yeni kazanan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine giriş dersini almadan önce ve aldıktan sonra öğretmenlik mesleği hakkındaki metaforlarının karşılaştırılması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 293-309.
- Önder, E. (2018). Prospective teacher training program according to prospective teachers’ opinions. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24(1), 143-189.
- Özonay, İ. Z. (2004). Öğretmenlerin adaylık eğitimi programının değerlendirmesi. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6–9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Pipen, T. (2001). Metaphors and organizational identity in the Italian public services. *Scandinavian Journal of Management*, 16, 391-409.

- Renz Lisa, M. (2009). Metaphor: imagery devices used by morgan to describe organizations as culture and psychic prisons. *Emerging Leadership Journey*, 2(1), 54-65.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Şimşek, H. (2014). Osmanlı döneminde kısa süreli öğretmen yetiştirme uygulamaları (Darulameliyat ve taşrada öğretmen yetiştirme). *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 77-95.
- Şişman, M. (2009). Öğretmen yeterlilikleri: Modern bir söylem ve retorik. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(3) 63-82.
- Ulubey, Ö. (2018). Aday öğretmen yetiştirme programının değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 480-502.
- Yalın, İ. (2001). Hizmet İçi Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, 150, 34-48.
- Yıldırım, A., Ünal, A. ve Çelik, M. (2011). Öğretmen kavramına ilişkin öğretmen, yönetici ve müfettiş algılarının analizi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 8 (2), 92-109.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, F. Göçen, S. ve Yılmaz, F. (2003). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algıları: bir metaforik çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 9(1), 151-164.

EXTEND SUMMARY

Purpose and Significance: Analyzes related to metaphors in the field of education are used as descriptive tools to investigate and understand current practices. During the candidacy process of the candidate teachers, metaphoric perceptions of the candidate teacher and teacher concept are thought to be important. Candidate teachers are on the one hand doing the teaching profession at school and on the other hand there are intensive trainings that must be completed in the beginning of public office. In this context, it is appropriate for the candidate to express their perception of teaching in the best way with their own views. However, in the literature, it is seen that there are no metaphor studies about the concept of candidate teacher. Therefore, when we look at the studies in the literature, it is seen that there are no studies dealing with the concepts of candidate teachers and teachers at the same time. In this context, the aim of the study is to reveal the perceptions of candidate teachers about the concepts of "candidate teacher" and "teacher". In the research, the metaphors that the candidate teachers have about the concept of "candidate teacher" and "teacher" and under which conceptual categories these metaphors are collected in terms of common feature is investigated

Metadology: This research is descriptive because it aims to reveal the existing situation as it is. Qualitative research methods were used to collect, analyze and interpret the data obtained in the research. Within the scope of the research, the phenomenon (phenomenology) pattern, which is one of the qualitative research patterns, was used because it was aimed to reveal the opinions of candidate teachers about the concepts of candidate teachers and teachers through metaphors. A total of 112 candidate teachers who have started their jobs in Kahramanmaraş and Sivas in the 2019-2020 academic year participate in this research. Criteria sampling method, which is one of the purposeful sampling methods, was used in the selection of the participants. The main criterion of this research is to be in the process of training candidate teachers for 112 teachers who are participants. In order to reveal the perceptions of candidate teachers about the concept of candidate teachers and teachers, a semi-structured interview form consisting of two parts was used. In the first part, demographic information (gender, age, branch, etc.) of the candidate teachers is available. In the second part, in order to determine the perceptions of candidate teachers about the concept of the candidate teachers and teachers, "Candidate teacher is

like; because” and “Teacher is like because” statements were requested to be completed.

In the research, taking detailed survey records, obtaining correct and comprehensive information by the researcher, making quotations from the participants at the report stage of the research and giving the citations as they are without addition can be seen as measures to increase the validity of the research. In order to ensure the reliability of the research, the internal consistency coefficient was calculated. For this purpose, the metaphors reached were categorized by two experts in terms of representation of the conceptual categories identified and the opinions of the researchers were taken, and the intercoders reliability formula was used to determine the number of consensus and differences of opinion (Miles ve Huberman, 1994). In the coding reliability formula, the consistency between the researchers was calculated as 91% for the concept of candidate teachers and 89% for the concept of teachers. According to Miles and Huberman (1994), over 80% compliance ensures the reliability of the research.

Result: In the research, the same ones that were formed from the metaphors of the candidate teachers in the study group were grouped and a total of 57 metaphors different from each other were determined. When the concept of the candidate teacher was categorized according to their qualities as a result of the analysis of the metaphors, it was seen that 28 metaphors were positive, 21 metaphors were negative and eight metaphors were two-sided. The ones with the highest frequency, respectively are metaphors of apprentices, slaves, saplings, students and bees. When the metaphors of the candidate teachers concept were analyzed, it was determined that the candidate teachers were collected in eight categories with common features. These conceptual categories are about to start with the highest frequency; inexperience, negative image, functionality, diligentness, efficiency, illuminating, freedom and sacrifice are listed.

When the same ones are grouped from the metaphors related to the concept of teacher of 112 candidate teachers in the research group, it is seen that a total of 52 metaphors different from each other appear. As a result of the analysis of these metaphors, when it was categorized according to their qualities, it was seen that 49 metaphors were positive and three metaphors were negative. The highest frequency of these metaphors are sun, candle and mother metaphors. When the teacher concept metaphors of the candidate teachers were analyzed, it was determined that they were collected in seven categories with common features. These conceptual categories are

about to start with the highest frequency; illuminating, diligentness, sacrifice, efficiency, leadership, freedom and negative image are listed.

Discussion and Conclusion: Candidate teachers spend an intensive period in the first year of their employment and in the context of in-service training with the candidate teacher training program. For this reason, candidate teacher training program should be simpler and shorter, and the social lives of candidate teachers should be taken into consideration. It can be said that positive attitudes and behaviors will contribute to the professional development of candidate teachers instead of completing official procedures. Candidate teachers who have anxiety about the future due to their contract need to be provided with legally stronger job security. In addition, researches involving more partners and more participants regarding the teacher training process will contribute to the field.

ETİK BEYAN: “*Aday Öğretmenlerin Aday Öğretmen ve Öğretmen Kavramlarına İlişkin Algıları: Bir Metafor Çalışması*” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır ve veriler toplanmadan önce Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu’ndan 21.05.2020 tarih ve 392831 sayılı etik izin alınmıştır. Karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde “Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulunun” hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim.